

RECERCA I SALUT

Ponents: Joan Rodés i Anna Veiga

No hi ha cap dubte de que la salut dels ciutadans dependrà del progrés científico-tècnic que es produirà en els propers anys. Es evident que el nivell de coneixements que ha assolit la biomedicina en els darrers anys influirà, d'una manera clarament positiva, en millorar la salut de l'ésser humà. La medicina del segle XXI s'inicia amb l'accés a la seqüència completa del genoma humà.

L'objectiu de la recerca bàsica es trasllada ara a aspectes com estructura, funcions i interaccions de gens i proteïnes i a l'estudi de les vies fisiològiques i sistemes biològics com a causes d'aplicació mèdica dels coneixements indicats. La genètica, la biologia estructural, la gnòmica, la proteòmica, la metabolòmica, la farmacogenètica, la bioinformàtica, les noves tècniques d'imatge i la medicina regenerativa estan accelerant el procés de recerca cap a un control més racional de les malalties humanes.

La recerca biomèdica es caracteritza perquè inclou un ampli ventall de línies d'actuació, que van des de la recerca bàsica fins a la recerca clínica, la recerca epidemiològica o la recerca en serveis de salut. Aquestes actuacions en matèria de recerca es poden efectuar des de l'àmbit molecular, orgànic o sistèmic fins arribar a grups de població o a l'anàlisi del rendiment tècnic i econòmic del propi sistema de salut. En tots aquests nivells es poden dur a terme preguntes de recerca que siguin realment rellevants. L'experiència acumulada en les dues darreres dècades permet considerar que és necessari que els hospitals, i el centres de salut, disposin d'un marc adequat de recerca en el que s'intentin resoldre moltes preguntes que deriven constantment de la pràctica clínica. Es també molt necessari que es pugui escurçar d'interval entre la producció de nous coneixements i la seva recerca en condicions reals d'aplicació a la pràctica clínica diària. Aquesta és una cadena interactiva que va des de la recerca bàsica a l'assistència mèdica, passant per la recerca clínica, i constitueix el que es denomina recerca transnacional.

La recerca translacional és un concepte relativament nou que inclou aspectes de ciència biomèdica bàsica i recerca clínica i, per tant, requereix entrenament i recursos que no s'acostumen a trobar als laboratoris o departaments clínics. A més, la recerca translacional no es pot dur a terme als departaments bàsics de la Universitat o als Instituts de Recerca exclusius de biologia molecular, ja que aquests centres no disposen del coneixement apropiat en recerca clínica al no disposar de centres hospitalaris on realitzar-la. Es per aquest motiu que als centres on es combinen ambdós tipus de recerca hi guanyen totes les parts. En primer lloc, la recerca translacional i l'assistència mèdica milloren i, en segon lloc, és un potent estímul per tal de que els investigadors bàsics facin una recerca més realista que beneficiarà a curt o mig termini l'assistència mèdica.

Per la recerca biomèdica un dels actius més importants és el capital humà. Catalunya té bons investigadors però en un nombre insuficient. Se'n han de formar de nous als quals cal oferir un ventall de possibilitats de formació i de treball posterior, en condicions estables i competitives. S'han d'introduir canvis importants en les etapes de formació universitària pre i post doctoral. Es necessari incorporar la figura dels investigadors postdoctorals per poder disposar d'una massa crítica competitiva.